

Quæstionum, Et Resolutionvm Legalium Libri Duo

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1683

Cap. LIII. De nullitate susceptionis ordinum ab eo, qui aliàs non sanæ mentis fuerat. Super quo defectu Episcopus ad ordinum susceptionem dispensare non potest, sed solus Papa. De differentia inter ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98367](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98367)

fuit hactenus observatum, & conquievit animus Episcopi qui nihil nisi justum, & rationi consonum desiderabat.

- 10 Neque obstat *cap. unic. de cleric. non resident. in 6.* & Concil. Trident. quibus consuetudines omnes reprobantur, absentibus lucrum distributionum quotidianarum tribuentes. Quia respondetur eos qui interserviunt per alios de corpore ejusdem Ecclesiae, videri interservire per se ipsos fictione juris; cum ob id Ecclesia damnum non patiatur, nec ulla perturbatio in Ecclesia sequatur, interessente eo qui alias interesse consueverat. Ultra quod quando Concilium reprobat quancunque consuetudinem contrariam, non censetur reprobare eam quae justa ex causa introducta fuit: ut notavit Bonacin. in *tracl. sup. citat. disput. 2. quest. 1. punct. 5. num. 3.*
- 11 Octava Conclusio: in casibus in quibus Episcopus tertiam partem fructuum seu proventuum distributionibus applicat, hoc debet facere proportionabiliter, ut qui plus contribuit, plus lucretur, servata semper consuetudine distribuendi: ut voluit Costa in *tracl. de rat. quest. 106. numero 9. 10. & 11. i vel (& melius) juxta declarationem Sacrae Congregationis*, ut illis à quibus nihil debetur, & à quibus multum adferretur, multum detur: ut voluit Zerol. in *praxi Episcop. part. 1. in verb. distributiones quotidiana. num. 3. in 2. & 3. dubio.*
- 12 Nona Conclusio: non est necesse omnino tertiam partem assignari pro distributionibus, in casibus in quibus locus est executioni decreti praedicti Concilij Tridentini: sed sufficit talem portionem pro distributionibus destinari, quanta sufficiat ad constituendas distributiones, quae singulis horis verifimiliter minime neglegantur. Ugolin. *de potest. Episcop. cap. 19. §. 2. numero 4. versic. portio hac autem.* Quod conforme est sacrae Congregationis declarationi, quam retulit Garz. *de benefic. part. 3. cap. 2. num. 484. versic. unde in una Abulensi.* Et ex his resoluta manet quaestio proposita.

CAPUT LIII.

De nullitate susceptionis ordinum ab eo qui aliis non sanæ mentis fuerat. Super quo defectu Episcopus ad ordinum susceptionem dispensare non potest, sed solus Papa. De differentia inter nullitatis declarationem, & dispensationem super ordinibus susceptis. Quando maritus juvenis facit votum continentiae, utrum uxor validè profiteri possit, & declarata nulla pro marito ordinum susceptione, utrum professio religionis facta per conjugatam revocari possit, aut saltem marito praemortuo, uxor ad religionem, quam professæ fuit, redire cogatur.

SUMMARIUM.

- 1 Episcopus habet suam intentionem fundatam pro cognitione omnium causarum Ecclesiasticarum, & spiritualium, in prima instantia; tam de jure communi, quam in Gallia ex Concordatis.

- 2 Concordata Galliae præservarunt Episcopalem jurisdictionem.
- 3 Nullitas professionis ex Concilio Tridentino interpretanda est coram Ordinario, & Superiori regulari, apud quem facta fuit professio.
- 4 Cessante dispositione Concilij, cognitio nullitatis professionis spectat ad Episcopum ordinariam.
- 5 Causa nullitatis susceptionis ordinum coram Episcopo tractanda est, in prima instantia.
- 6 Quæ sit differentia inter dispensationem super susceptis ordinibus, & sententiam declarandam nullitatis ipsorum.
- 7 Dispensationis nomen aliquando improprie, & largo modo sumitur.
- 8 Quando bene probatum fuit, aliquem fuisse furiosum, vel mente captum; omnes actus postea facti, præsumuntur evenisse tempore furoris, vel dementiae.
- 9 Ex eo quod quis sit furiosus, vel mente captus, oritur irregularitas.
- 10 Qui semel deliravit, & mente captus, aut furiosus fuit, non est habilis ad sacros ordines in futurum suscipiendos, propter periculum recidendi.
- 11 Episcopus non potest dispensare, ut is qui semel demens fuit, postea sacros ordines suscipiat; sed solus Papa id potest, quando agitur de magno, & permanenti dementia: si verò agatur de minori, jam ante furorē vel dementiae ordines suscepit, potest Episcopus illorum executionem permittere arbitrio suo, facto prius sana mentis experimento.
- 12 Ordinum susceptio ex causa merus nulla redditur.
- 13 Professio mulieris conjugata, marito etiam imo- ne existente, si nihil aliud obstat, tenet quoad ipsam.
- 14 Uxor religionem professæ, si à marito revocatur, in casibus in quibus illius revocatio conceditur, tenetur ad religionem quam professæ est redire, mortuo marito.
- 15 Quando maritus est juvenis & de inconvenienti suspectus, uxor votum religionis & professionem emittere cupiente, non debet esse contenta voto continentiae per maritum emittendo, sed ambo debent ingredi religionem.
- 16 Si tamen maritus votum castitatis fecerit validum, & sub eo prætærit uxor fecerit professionem, illi imputare debet, nec illam revocare poterit.
- 17 Si mariti votum continentiae, & susceptionis ordinum sit nulla; poterit hoc casu uxor, non obstante professione, à religione per maritum revocari.
- 18 Professio uxoris est valida, quatenus omnia fuerint requisita accidentalia.
- 19 Verum ex sola juris ignorantia mulieris conjugata professio sit nulla declaranda.
- 20 Si maritus per vim & metum consenserit uxori religionem ingredi, vel tempore conjugis non sana mentis fuerit, poterit uxorem revocare.

Vt quidam, ex illustri familia oriundus in partibus Galliae, agebat coram Archiepiscopo loci Ordinario, ad nullitatem susceptionis sacrorum ordinum: cumque Ordinarius decrevisset, quod ipse in primis doceret de legitima summa Pontificis dispensatione à suscepto subdiaconatu, & postea super ejus petitione provideretur, prout juris: ipse appellavit, & causam appellantis allocui ex vicinioribus Episcopis in Gallia, ut fieri solebat, committi curavit. Unde disceptatum fuit pri-

mò de validitate appellationis, & iusta causa gravaminis. Secundò utrum in effectu, ipse fundatus esset in sua præsentione nullitatis subdiaconatus susceptionis, sub eo prætextu, quod alias ante subdiaconatum fuerat conjugatus; sed eo consentiente uxor ipsius, emissio per eum continentia voto (quod à subdiaconatus ordine pendet) religionem ingressa fuerat, & in ea professionem emiserat. Quæstio fuit tertio utrùm declarata nulla susceptione & collatione subdiaconatus, posset uxorem professam ad suum consortium & cohabitationem, non obstante illa professione, evocare.

1 Ad primam quæstionem Censui iusto cum gravamine ab Ordinarij decreto fuisse appellatum. Supponendo in primis, verum quidem esse quod Episcopi sunt iudices omnium causarum Ecclesiasticarum, & spiritualium in prima instantia: cap. cum contingat, de for. compet. & habent suam intentionem fundatam in jurisdictione ordinaria causarum suarum diocesani: cap. cum persona, de privileg. in 6. DD. in d. cap. cum contingat, & in cap. 1. de offi. Ordin. can. omnes basilicæ 16. quæst. 7. Burchard in tract. de Episcop. lib. 4. part. 2. quæst. 35. num. 80. Rot. de cis. 15. num. 2. part. 1. & decis. 248. num. 1. part. 2. recent. & per decretum Concilij Trident. sess. 24. cap. 20. præsertim in Gallia ex Concordatis tit. de causis, §. huiusmodi quoque. Et in specie dum agitur de professione nulla declaranda, cognitio huius rei spectat ad Episcopum loci Ordinarium, cum intervenit Superioris regularis: quod etiam notavit Ricc. in prax. verum fori Eccles. cap. 20. Alias cessante Concilio, cognitio nullitatis professionis spectaret ad Episcopum, Barbof. in tract. de Episcop. allegat. 101. num. 1. Et in specie casus propositi, quod cognitio nullitatis susceptionis ordinis spectet ad Episcopum, tradit Sayr. in florib. decis. 101. 23. decis. 3. post Navarr. consilio 4. alias 2. de his que in multis casibus.

6 Secundò supponendum est, magnam esse differentiam inter dispensationem, & sententiam declaratoriam nullitatis: hæc enim quod de jure inest, declarat, & detegit; illa quod de jure minime competebar, concedit: siquidem dispensatio omnis supponit ius esse contrarium: Bald. in l. 2. Cod. de jurejur. num. 2. Castrenf. Alex. & Jas. in l. decem, ff. de verb. obligat. Surd. consil. 552. num. 12. Rot. decis. 497. num. 5. part. 1. recent. & decis. 524. numero 3. Quia quod fit per viam dispensationis, fieri non posse dicitur: Tiraquel. de retract. consil. 8. 32. glof. 1. num. 59. Sanch. de matrim. lib. 8. disput. 1. num. 1. Licet dispensatio aliquando sumatur improprie, pro juris declaratione: cap. quinquaginta, de jurejur. Specular. in tit. de dispensat. §. dispensatio, paulò post princip. Sed in casu proposito, dispensationis nomen non aliam, quam propriam habere poterat significationem. Quia cum processus esset instructus ad ius dicendum super nullitate collationis ordinis subdiaconatus; dominus Iudex à quo, qui debebat judicare utrùm valida esset vel invalida ordinis susceptio; decrevit fieri fidem in primis de dispensatione adversus dicti ordinis susceptionem; & sic loquutus est de dispensatione proprie sumpta, prout opponitur juris competentis declarationi. Et ex his conclusum fuit in primo capite, dominum Iudicem à quo gravasse, dum non reddidit ius super declaratione petita nullitatis; & dispensationem exegit ubi non erat necessaria, cum petitio fundata esset super declaratione nullitatis; & sic super remedio incomparabili cum Pontificia dispensatione, juxta prædicta.

Quod autem attinet ad secundum caput, concernens nullitatem adeptionis ordinis subdiaconatus, non est opus in medium adducere probationes dementiæ, in negotio & de facto de quo agitur concurrentes, quæ iustis de causis omittuntur; sed posito pro nimis vero quod vir iste nobilis, ex morbo melancholico in dementiam incidit; postea verò, cessante morbo & animi alienatione, relicta conjugæ, subdiaconatus ordinem suscepit; nulla à summo Pontifice irregularitatis dispensatione obventa, præsumptio juris est, donec contrarium probetur, collationem ordinum etiam tempore dementiæ factam fuisse. Quando enim probatum est aliquem semel dementem fuisse, vel furiosum; omnes actus postea per ipsum gesti, præsumuntur facti tempore dementiæ, vel furoris. Gratian. decis. forens. cap. 843. num. 36. nam passionibus animi vehementes semper durare præsumuntur. Mascard. de probat. conclus. 825. num. 2. & nominatim in furioso, quamvis haberet dilucida intervalia, cujus actus præsumuntur facti tempore furoris. Mascard. conclus. 824. num. 4. Paris. de resignat. benefic. lib. 3. quæst. 8. num. 11. post Rebuff. in praxi Regul. de infirm. resignant. gloss. 2. num. 20. Barbof. in collect. in cap. cum inter 21. num. 101. de elect. & in cap. fin. num. 13. de success. ab intestat. ubi plures alios allegat.

Verum quia præsumptio ista contrariis probationibus elidi potest, & in effectu prætendebatur probatum in contrarium, dementiam cessasse tempore collationis subdiaconatus: ideo dubitatum fuit, utrùm rectè diceretur ad sacros ordines facta promotio personæ, quæ licet aliàs non sine mentis fuisset, eo tamen tempore quo sacris ordinibus initiatus est, ad sanam mentem redierat.

Dixi tamen nec hoc casu validam esse ordinum collationem, imò nullam & sine effectu declarandam esse. Certum enim est in primis, omnes furiosos, dementes & furiosos irregulares esse, & sacrorum ordinum omnino incapaces, teste Nicol. Plovio in tract. de irregul. regul. 1. Quod non solum procedit in eo qui tempore promotionis erat mente captus, verum etiam in eo qui alias mentis delirium continuum passus est, ita ut verè fatuus, demens, vel furiosus dici poterit; quamvis postea ad sanam mentem rediisset: per text. in canon. marium, 33. dist. 1. in illis verbis: *inque illum, qui in furiam aliquando versus insanivit*. Quod ita statutum est ad evitandum scandalum, ne iterum ad furiam vel insaniam redeat. Adde ut Episcopus non potuerit ipsi ordines concedere, nec super ista irregularitate etiam ob præteritam dementiam constituta, dispensare. Quia ad Episcopum non pertinet dispensatio huiusmodi, sed illa summo duntaxat Pontifici reservata est, cui prius constare debet de recuperata mentis sanitate, etiam si tales dementes, aut furiosi pristino statui perfectè fuissent restituti; cum hac tamen distinctione, quod si post promotionem ad sacros ordines furor supervenerit, poterit Episcopus dispensare, seu verius permittere ut talis sic redintegratus pristina mentis sanitati; ordines, quibus ante furorem aut dementiam initiatus fuit, exercere possit; factò prius experimento per spatium unius anni, aut alterius temporis, arbitrio ipsius Episcopi statuendi. Si verò furor ante susceptionem ordinum supervenisset, & ageretur de suscipiendis post finitum furorem, seu dementiam ordinibus; tunc non dispensat Episcopus ut suscipi possint ordines, sed solus Papa: intelligendo semper de magna & permanenti animi aliena

alienatione, qualis erat ea, quæ in casu proposito intervenerat. Ita docet Majol. *de irregularit. lib. 2. cap. 14. Ugo. in eod. tract. cap. 53. & 54. Navarr. in manual. confess. cap. 27. num. 203. Avil. de censur. part. 7. de irregular. disput. 3. dubit. 4. in 1. & 2. conclus. cum pluribus aliis, quos citat & sequitur Bonacin. part. 1. in tract. de irregular. disputat. 7. quest. 2. punct. 1. num. 23. Unde non erat opus docere, quod subdiaconus iste dispensatus fuisset, ad reclamandum adversus ordinum susceptionem; prout Ordinarius injuste decreverat: sed sufficiebat docere de furore præterito, cujus occasione contracta fuerat irregularitas, super qua nulla summi Pontificis rehabilitatio produci poterat; cum in effectu obtemperata non fuisset.*

- 12 Accedebat vis & metus per consanguineos illatus: quibus probatis, sequebatur vel ex hoc solo capite, susceptionem sacri subdiaconatus ordinis nullam & irritam remanere, per text. in cap. 2. & ibi Glof. de his quæ vi metusve caus. fiunt. Unde nec ad illum ordinem aliqua orta fuit obligatio. Dum de nullitate loquor, intelligo de ipsa in ordine ut ad functiones, non quoad characterem.

In tertio capite non eadem adhiberi debet consideratio quoad uxoris professionem, quæ circa susceptionem ordinum respectu mariti: sed actus unius separatas habet rationes ab actu alterius. Nam si uxorem respiciamus, quamvis maritus esset juvenis & de incontinentia suspectus, nihilominus valida est uxoris in religione facta professio. Non enim requiritur pro substantia & validitate uxoris professionis, ut maritus ipse religionem quoque ingrediat, ibique professionem emitat: unde perversio illius ordinis, seu defectus illius circumstantiæ & conditionis non substantialis, non vitiat uxoris professionem: ut notavit Sanch. *de matrim. lib. 7. disput. 33. num. 2.* Et ideo in casibus in quibus maritus uxorem revocare potest, eo quod in uxoris professione non fuerat observatus ordo juris, & alia requisita non substantialia; veluti si maritus non modo religionem non fuisset ingressus, verum etiam quantumvis juvenis & incontinentiæ suspectus, ne quidem simplex castitatis votum fecisset, quamvis per maritum revocaretur, & cum eo cohabitare cogeretur ad evitandum periculum incontinentiæ ipsius; si tamen postea contingeret maritum præmori uxori, teneretur uxor mortuo marito redire ad monasterium, in quo religionem professæ fuerat: ut notavit Sanch. *lib. 7. de matrim. disput. 33. num. 5.* & est text. in cap. ex parte 9. de convers. conjugat. in illis verbis: *ea tamen sublata de medio, votum sine salutis sue periculo non potuit violare.*

- 14 Si verò mariti personam consideramus, quamvis verum sit quod cum ipse esset juvenis, oportebat illum religionem ingredi, & profiteri, ad hoc ut uxor valide religionem ingrederetur: neque sufficiebat maritum emitte votum castitatis, aut sacros ordines suscipere: per text. in cap. cum sis 4. & in cap. uxoriatus 8. & in cap. ad Apostolicam 13. de convers. conjugat. Gutier. in tract. de matrim. cap. 95. num. 1. Dian. *resolut. moral. tom. 2. tract. 4. cap. 73. in principio.* Gratian. *discept. forens. cap. 102. numero 21. & 22.*

- 15 Tamen hoc casu maritus uxorem à monasterio, quod de ipsius consensu ingressa est, revocare non poterit: nisi consensum illum nulliter, aut invalide intervenisse supponamus. Ratio est, quia maritus manens in seculo, se castitatis voto alligaverat: & ideo cum volenti non fiat injuria, si mariti consensus aut promotio ad sacros ordines, alio ex ca-

pitate non reddatur invalida; non poterit uxorem professam à monasterio revocare: ut notatur per Sanch. *lib. 7. disput. 33. num. 9.* Quia conditio illa quod maritus ipse professionem emitat, uxore proficiente, non est substantialis; sed accidentalis, ut dictum est post Sanch. *d. disput. 33. num. 2.* Gutier. *de matrim. d. cap. 95. num. 11. & 12.* Sed si promotio mariti ad sacros ordines nulla & invalida declaretur, quidam existimant, posse hoc casu uxorem revocari, ut cum marito habitare debeat: Sanch. *loc. citat. num. 12.* Sed tamen idem *num. 15.* concludit diffidentiam fieri debere inter uxorem & maritum, agentes ad revocationem professi conjugis. Nam quoad uxorem in seculo manentem, si habuerit scientiam juris, quo cavetur uxorem juvenem debere ingredi religionem, sicut maritus; non poterit virum professum revocare: secus verò si fuerit illius juris ignara. Sed quoad maritum, siue juris esset ignarus, siue non, eo quod uxori licentiam profecti concedit, censetur vovere, ac proinde non potest uxorem revocare.

In casu tamen proposito, cum maritus non esset sanæ mentis, & consensum per vim & metum præstiterit: talis consensus habetur pro non præstito. Ideo verè dici potest, uxorem professionem emisisse, absque consensu mariti, eaque ratione maritum, recuperata pristina mentis sanitate, jus habere uxorem revocandi, per text. in cap. quidam 3. & in c. placet 12. de convers. conjugat.

CAPUT LIV.

De fundatore laico beneficii cum reservatione juris patronatus, & facultatis de illo disponendi pro libito suæ voluntatis, & liberè, tam inter vivos, quam causa mortis, prout vigore hujus reservationis potuerit disponere in favorem laici, sine licentia & approbatione Episcopi. Et an posterior donatio ejusdem juris patronatus, facta in favorem Ecclesiæ, vel loci pii, etiam sine approbatione Episcopi, prævalere debeat priori donationi.

SUMMARIUM.

- 1 Donatio juris patronatus est irrevocabilis: & tunc duas illius donationes, prima debet posteriori prævalere.
- 2 Qui habet facultatem eligendi, vel nominandi unum ex pluribus certis, tam in vita, quam in morte, facta semel electione, variare non potest.
- 3 Donatio juris patronatus facta laico, nulla est, nisi non interveniat Episcopi consensus.
- 4 Episcopus unico actu potest approbare fundatorem & reservationem juris patronatus, & illius translationem.
- 5 Approbatio unius donationis facta per Episcopum, non extenditur ad futuras, & ad alias donationes, sed qualibet donatio suam requirit approbationem.
- 6 Fundator si sibi, & Titio reservaverit juris patronatus, qui cum Titio simul presentatur, non potest alteri remittere juris patronatus in præjudicium.